

STORTINGET

Representantforslag 193 S

(2024–2025)

fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson og Sigrid Zurbuchen Heiberg

Dokument 8:193 S (2024–2025)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson og Sigrid Zurbuchen Heiberg om et folkepanel for å vurdere EU-medlemskap

Til Stortinget

Bakgrunn

Det er over 30 år siden forrige gang det norske folk i 1994 fikk stemme over norsk EU-medlemskap. Siden da har Norge vært tilknyttet Den europeiske union (EU) gjennom EØS-avtalen. Avtalen gir Norge tilgang til EUs indre marked, men uten formell stemmerett eller deltakelse i de organene der reglene blir utformet. Samtidig har Norge gjennom EØS, Schengen og annen tilpasning blitt stadig tettere integrert i EUs regelverk og institusjoner.

I lys av økende geopolitisk uro, krig i Europa, trusler mot internasjonal rettsorden og EUs forsterkede rolle som utenriks-, klima- og sikkerhetspolitisk aktør aktualiseres spørsmålet om hvorvidt Norge bør søke fullt medlemskap i EU. Et flertall i befolkningen ønsker nå en ny avstemning om norsk EU-medlemskap. Samtidig er det bred erkjennelse av at spørsmålet fortsatt er konfliktfylt, og at befolkningen er delt.

For å oppnå en EU-debatt som er mest mulig opplyst og kunnskapsbasert, vil det være nyttig med et supplement til kampanjene fra nei- og ja-siden og argumentasjonen til de politiske partiene. Et folkepanel er en demokratisk arena som gjør det mulig å diskutere EU-spørsmålet i en grundig og respektfull ramme og bidra til opplysning av debatten.

Et nasjonalt folkepanel – også kalt en «minioffentlighet» – representerer en alternativ demokratisk modell som bygger på grundig samtale og utforskning av ulike sider av en sak. Et slikt råd, sammensatt av et tilfeldig utpekt og representativt utvalg borgere, kan diskutere Norges forhold til EU med tilgang til balansert og kunnskapsbasert informasjon. Internasjonale erfaringer viser at folkepaneler fremmer dialog, respekt for ulike syn og økt forståelse for kompliserte samfunnsproblemer. Blant annet har slike prosesser blitt brukt i Irland i forbindelse med grunnlovsendringer og i Norge i forbindelse med bærekraftig forbruk.

Etablering av et norsk folkepanel om EU-medlemskap vil gi et viktig kunnskapsgrunnlag og en demokratisk forankring for videre politisk behandling og eventuell folkeavstemning.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

forslag:

- Stortinget ber regjeringen etablere et folkepanel med mandat til å vurdere Norges forhold til EU og komme med anbefalinger om fremtidig tilknytning, herunder muligheten for fullt medlemskap. Folkepanelets arbeid skal ikke være til hinder for å starte forhandlinger med EU, og dersom det igangsettes forhandlinger om norsk medlemskap i EU, skal folkepanelet løpende gi sine råd i forbindelse med disse forhandlingene.
- Stortinget ber regjeringen sørge for at et folkepanel etablert for å vurdere EU-medlemskap, består av et

- representativt utvalg av norske borgere, trukket tilfeldig med vekt på geografisk, demografisk og sosial balanse. Deltagerne skal kompenseres slik at de ikke taper økonomisk på å delta.
3. Stortinget ber regjeringen sikre at et folkepanel etablert for å vurdere EU-medlemskap, får tilgang til balansert og forskningsbasert informasjon fra ulike perspektiver, inkludert innledninger fra både tilhengere og motstandere av EU-medlemskap, samt fra fagfolk innen relevante områder.
 4. Stortinget ber regjeringen legge til rette for at et folkepanel etablert for å vurdere EU-medlemskap, har tilstrekkelig tid og ressurser til å diskutere temaet grundig, med mulighet for arbeid i grupper og plenum, samt veiledning fra fasilitatorer.
 5. Stortinget ber regjeringen sørge for at arbeidet til et folkepanel etablert for å vurdere EU-medlemskap, er transparent, med åpen tilgang til møteplaner, bakgrunnsmateriale og ekspertinnlegg, slik at offentligheten kan følge prosessen.
 6. Stortinget ber regjeringen sikre at folkepanelet utarbeider en offentlig sluttrapport som sammenfatter funn, vurderinger og anbefalinger knyttet til Norges tilknytning til EU.
 7. Stortinget ber regjeringen sørge for at prosessen med et folkepanel etablert for å vurdere EU-medlemskap, evalueres i etterkant av et uavhengig forskningsmiljø, med tanke på legitimitet, læringsutbytte og overføringsverdi til andre komplekse samfunnsspørsmål.

9. april 2025

Rasmus Hansson

Sigrid Zurbuchen Heiberg